Szeretősek

▪ *Mitől lënne gyermëk?*

Megnősült az egyszeri agglegény szülei nagy örömére. Titokban már azt gondolták, hogy valami *kálikféle,* s hogy már soha nem lesz nős ember belőle; s ne, még mennyire! Most megelégelte a legényéletet, a kocsmázást, fogta magát s megházasodott! Méghozzá vagyonos családból való leányt talált magának!

Az igaz, hogy az a leány se nagyon kellett a legényeknek. Nem volt valami szépség, inkább valami olyasmi, mint cipók között a *bodega*. Valami hibája mindkettőnek volt, de hát végtére is egymásra találtak.

Megvolt a nagy öröm mindkét családban, s meg a lakodalom is hamarosan, a vőlegény pedig hazavitte a menyasszonyt. Egy ideig úgy nézett ki, a fiatalokkal minden rendben van. A tisztaszoba az övéké lett, s éldegéltek csendben, látszólagos boldogságban az apai házban. Hanem eltelt egy pár hónap, el egy év, két év... A szülők bizony egyre türelmetlenebbek lettek. Az anyósnak fel vót vágva a nyelve, csipkelődött, példázódott, s a menyecskét egyre durvábban szólta le már a faluban is... Ki is mondta *ápërtén:*

– Azt a mihaszna málészájuját! Csak meresztgeti otthon a *kürpecit!* Gyermëk më̈g nincs. Pedig az én fijam micsoda fëss embër, így s úgy! – s mit tudom én, szidalmazott és dicsekedett. Hogy jobb embert keresve se talált volna, most meg még egy gyermeket se képes szülni neki? S hát!

Az anyós azonnal meg is bánta, mert visszakapta a menyecskétől:

– Mitől lënne gyermëk, anyám? Tán biza a szék lábától?

• *kálikféle* nem egészen férfi • *bodëga* szegélytésztából a tűzhelyen megsütött, lapos, száraz lepényféle • *ápërtén* egy az egyben • *kürpec* fenék

Borbély Jani szeretője

A felszabadulás után beindult a jugoszláv hadseregbe való besorozás, s a székelyi legényeket a *kubinyi* vonatállomáson tették vonatra. Eleinte közönséges marhavagonokban szállították el a regrutákat, az ifjoncokat. Leginkább a leányok kísérték a szeretőjüket egészen az állomásig. Kikísérték, s legtöbbször meg is siratták a búcsúzást, mert a katonaság hosszú ideig, úgy két és fél évig tartott. Ezért aztán kihasználták a még együtt tölthető perceket.

Volt egy Borbély Jani nevű legény, akinek a szeretőjét, Kaszás Bözsit valami nagy munka miatt otthonról nem engedték el időben. Ezért csak megkésve a kertek alatt futott a vonatállomásra. A regruták már kezdtek felkászálódni a vonatra, Bözsi meg még sehol... Borbély Jani már nagyon ideges volt, izgult nagyon, figyelte a határt, a *hántutat,* csak lesett Székely felé. Már mindenki felszállt, s őt is felparancsolták a vonatra.

Akkor egyszer csak meglátta a szeretőjét, amint szalad az állomás felé! Úgy száz-százötven méterre lehetett már csak, de el is indult a vonat, s nem tudta utolérni. Ekkor kiabálni kezdett Borbély Jani:

– Ájjon mëg a vonat, me jő Bözsi!

De bizony, nem állt meg a vonat... Aztán híre ment a történetnek... Még jó sokáig szállóige volt a faluban. Ha valaki késett valahonnan, vagy ha nem tudta leállítani magát valami vitában, rögtön mondták:

– Ájjon mëg a vonat, me jő Bözsi!

• *kubinyi* kevevári • *hántút* földút

Pillancs Orbán erősködése

Pillancs Orbán fürge, kicsi parasztember volt, a folyton izgő-mozgók sorából. Mintha sózták-paprikázták volna a fenekét... Hirtelen indulatait sokszor úgy vezette le, hogy megtámadta, és tehetetlen dühében a neki mit sem ártó kapufélfát rugdalta meg. A felesége hosszú szentlapos, langaléta asszony volt, aki azonban, ha csak oldalra fordult, az árnyékával eltakarta Orbánt. Majd két fejjel volt magasabb hites férjénél, ezért az titokban tartott is tőle.

De sokat veszekedtek: időről időre olyan tánckeringőt rendeztek, hogy csak na. A hangoskodásuk perlekedéssé, riogatássá fajult: de közben egymáshoz nem értek, csak hadonásztak egymás orra előtt, és köröznek „veszélyesen" egymás körül.

Egy alkalommal veszekedés közben kitáncoltak a házból, az udvaron át egészen a lűtőig, majd a *supá*ig s a disznóólig anélkül, hogy egymáshoz értek volna, vagy kárt tettek volna egymásban: megint csak hadonásztak egymás orra előtt. Végül Orbánnak eszébe jutott, hogy a bütünél elrejtett egy rozsdás kést, így felcsillant előtte a győzelem reménye, s mikor a kést végül elékotorta, felordított:

– Asszon, most mëgiszom a vérëdët...

Az asszony végre ez egyszer megijedt tőle és beszaladt a házba, de ekkorra már alább is hagyott Orbán nagy vérszomja. Végezetül diadalmasan belévágta a rozsdás kést a klozet ajtajába:

– Na ugyë, a fene a fejedët... most aztán mëgkaptad a magadét!

• *supa* házvégi kocsiszín

▪ *A rëhomazsír*

Jóska fiatalember egyszer térdfájásra panaszkodott. Addig-addig fájlalta, hogy elment vele az orvoshoz. Kapott is tőle valami kenőcsfélét: azt mondta, hogy *rëhomazsír*.

Otthon Jóska kipróbálta: jó erősen bedörzsölte vele a térdét, aztán a javaslat szerint pihentette. Hanem elfelejtette, hogy a zsír nagyon erős, s kezet kell mosni utána. Mikor kiment kisdolgát végezni, s pisilés után elcsomagolta... csak visszafeküdt. Egy időre érezni kezdte, hogy baj van a férfiasságával, mert nagyon csíp, s dagad...

Bizony olyan baja lett, hogy irtózatosan megduzzadt neki... Akik akkor meglátták, azt mondták, akkora bunkója nőtt, hogy szoknyában ment vissza az orvoshoz. Sokáig mondogatták az eset után, hogy boldog az a fehérnép, akinek rehomás a férje, mert az a kenőcsöt az orvostól *bëndërészésre* is kérheti.

• *rëhomazsír* reumazsír • *bëndërészés* kakasolás (párosodás céljából)

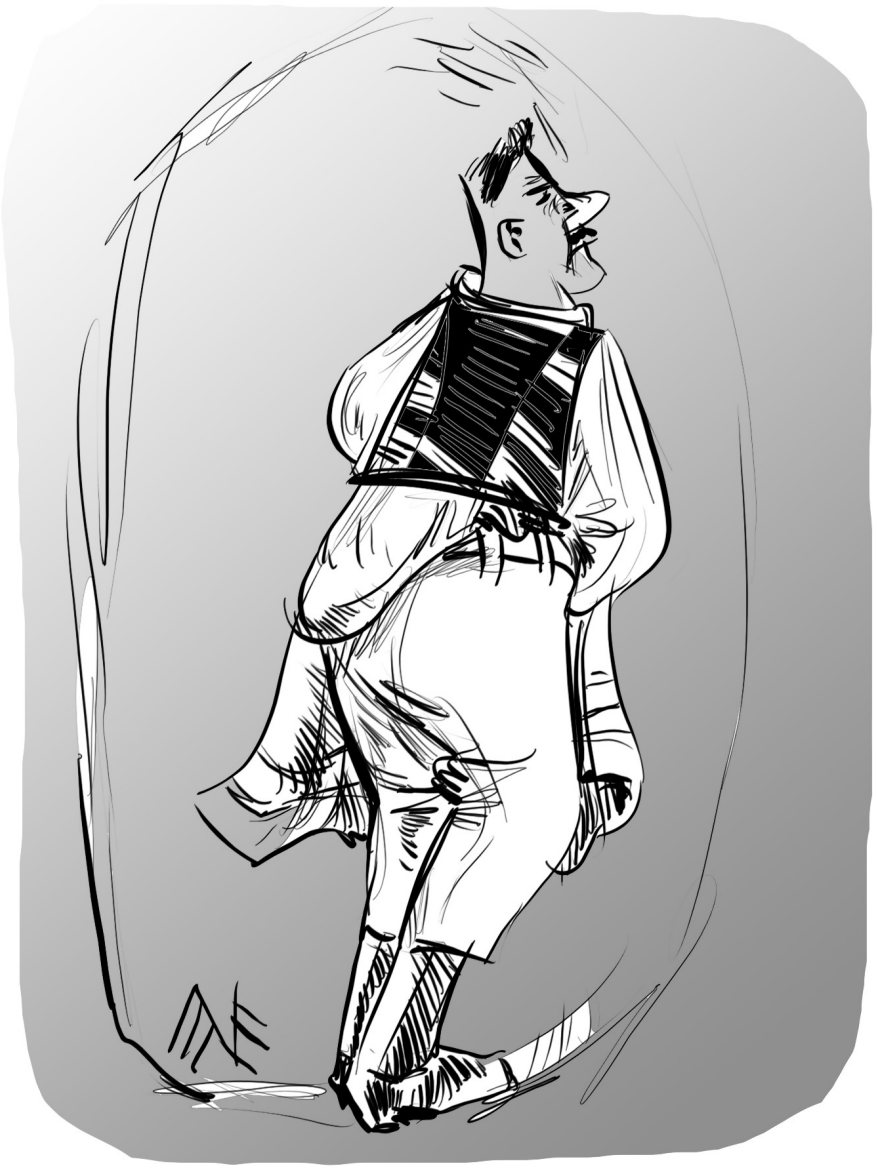

▪ *Ez mán ërotikus*

Egy idő elteltével elfelejtették a lakodalmast. Teltek-múltak a napok, János és Regina folytatták megszokott életüket, nappal dolgoztak, éjjel pihentek.

Volt nekik egy régi faliórájuk, amit a német szomszéd hagyott rájuk, amikor a nagy háború végén száműzték, deportálták őket. Ez az óra hangosan ketyegett, és minden órában csendült. Egy ideig bosszankodtak rajta, de csak nem vették le a tisztaszoba faláról: drága portéka volt. Egy idő után pedig úgy reászoktak az óraketyegésre, nélküle szinte aludni sem tudtak volna.

Történt egy éjszakán, hogy az óra járásában hirtelen megállt. A babona szerint ilyenkor közeli hozzátartozó leheli ki a lelkét, de a háziak tudták, hogy ez valójában butaság: vagy beakadt valami fogaskerék, vagy nem húzták fel az óraláncot. Felneszelt a csendre János bám, de nem nagyon akaródzott neki feltápászkodni, egy ideig sóhajtozott, aztán inkább Regina német bökte oldalba:

– Te, Rëgina, hallod-ë? Alszol? Áll a szërkentyű mëgint...

Regina ném alighanem álmodott valamit, mert ébredtében nagyon félreértette a dolgot, s a „szerkentyűt" másképp képzelte el!

Megörvendett, mert már régen volt, s nagy fürgén meglapogatta a dunyhát, aztán *vaszkalni* kezdett:

– Na, jól van, na – adta meg magát –, csak várj ëgy kicsiddég, amíg befordulok...

• *vaszkal* vackolódik, izeg-mozog

Józsi bám mëg a hűség

Józsi bám legénykorában szép szál, de vékony legény volt, és mivel nyökögősnek született, eléggé visszahúzódó természet volt, nem is igen kellett a leányoknak. Kellett azonban a *lepcsës* szájú Áninak, aki mindig mindenen zsörtölődött s gyűlölködött. Mivel ő meg azért nem kellett más legénynek, mert örökösen összevont szemöldökkel járta a világot. Így kerültek össze boldogan-boldogtalanul.

Nem is lett volna ebben hiba, már volt vagy három gyermekük is. Józsiból lassan Józsi bám lett, Ániból pedig Ani ném.

De az asszony szája mindig járt. Józsi bám meg nemigen járt sehova, legfeljebb, ha küldték. Ha nem dolgozott, inkább csendben ücsörgött vagy portyázott az udvaron, a kertben. Ez tűnt fel Áni némnek, s mennél tovább nézte, annál jobban billegett a logikája. Lesegette egy ideig a nyári konyha ablakából a férjét, s összevont szemöldökén egyre mélyebbre húzódott a ránc.

Egyszeriben szörnyű gyanúja kerekedett: hogy Józsi azért sündörög folyton az udvaron, s a kertben, mert valami fehérnép, valamelyik szomszédasszony után *koslat!* Mennél jobban „töprenkëdëtt", annál hihetőbb lett a gondolat.

Egyszer épp, ahogy Józsi kerengett a kertben, a kertszomszédságban, a *hambár* oldalán megjelent egy gömbölyded farú menyecske: illegett-billegett, piszmogott a kerítés végében. Látta Áni ném, hogy Józsi épp arrafelé nézelődik. Valami pajzán csalóka képek villantak fel az agyában. Na, ennyi kellett csak... Kirohant az udvarra, s nekirontott Józsinak! Lett nemulass!

– Józsi, az anyád szëntyit, az apád erre-arráját, most mëgfogtalak, te csaló! Ki után leskelődöl, te? Nem szégyëllëd magad, elcsal a szomszéd kurvája?! A ménkü csapja le a létrájáról, majd kitépëm én a haját! Hát azt gondolod, vak vagyok? Hogy nem vëszëm észre: te ëjen-ojan haszontalan?! Na, lësz maj' szeretőzés, ha elkapom, ne félj... s lësz nekëd ës, te hűtelen, te ganyé!!!

Azzal csépelni kezdte Józsi bámot valami durungfélével, az meg védekezett, ahogy tudott, s próbálta csitítani Áni németet:

– Te Á-áni, mëg-ker-ker-gültél? Ha-gyod abba, a-asszon? Mi lelt, fé-éleszü, mëg-hüűjültél?

Egy darabig kergetőztek, mire észbe kaptak, már a nyári konyhában, a sarokban verekedtek. Közben eltűnt a szomszédasszony a hambár oldaláról, mert csak a „kapacskáétt" kapaszkodott fel: valami giz-gazt fedezett fel az udvaron, s azt akarta kikapálni a virágoskertjéből.

Később nagy nehezen lehiggadt Áni, Józsi meg kiszedte belőle a baj okát. Csak somolygott magában, csóválta a fejét, s a végén kinyögte:

– Ho-ogy én më-ëgcsajjalak té-égëd? Hát nem-ë lá-átod, hogy né-éézëk ki? S aa-az a fi-íjatal asszon? Há-át az hëjzzám se jönne!!!

• *lepcsës* pletykás • *koslat* tekereg, jár valaki ki után • *hambár* kukoricagóré

▪ *Kicsit elvétëtte...*

Hazafelé a kocsmából késő éjjel, sötétben megesik, hogy bár erős a törekvés, az ember elvéti a lépést, s eltéveszti a saját házát, majdhogynem a saját feleségét is. Azt a csudát a szomszédság csak egyszer látta, hogy Bréti Miska ágyba bújt...

Lüttyögött, botorkált, dülöngélt Bréti haza éjjel nagy részegen, s elvétette a saját házát, a szomszédába ment be. Nem is olyan furcsa dolog ez falun. Akik a régi *Székely* telepes házait, kincstári házait látták már, azok tudják, hogy olyan egyformák voltak mind, néha csak a házszám különbözött.

Így levetkőzött, s lefeküdt Bréti a sötétben, le a szomszédasszonya mellé gond nélkül; annak a férje meg éppen a másik kocsmából, s még másik kerülő úton battyogott hazafelé.

Ki tudja, mi lehetett volna belőle... De szerencsére nem történt meg a baj, mert amikor Bréti átvetette a karját az asszony derekán, az szegény az idegenszerű szuszogásból megrettent, s hirtelen egy szőrös kézre, s valami karórára tapintott. Egyből tudta, hogy ez valami tévedésféle lehet... s ijedtében kiugrott az ágyból. Nagy hirtelen felgyújtotta lámpát, s egy nagyon kicsit megkönnyebbült:

– Jézus, Mária! Hát maga mëg mit keres az én ágyamba?

„Mëgëbredt" nagy nehezen Bréti, s a hirtelen támadt világosságra pislogni kezdett, s „körbevigyázkodott" a tisztaszobában...

– Tudom én? ... Há nem hazajöttem?

Aztán feltápászkodott, s úgy gatyában botorkálni kezdett az ajtó felé, amikor megnyikordult az ajtó, s belépett a férj ugyancsak *daggyos*an. Igencsak elcsodálkozott... Ekkor mondta Bréti:

– Jó estét, szomszéd... Elvétëttem a házszámot...

• *Székely* (itt) Székelykeve • *daggyos* elázott, kába

▪ *Hogy lëtt mëg Rëbi?*

Nemcsak manapság követnek el huncut dolgokat az emberek, a falusiak is tudták ám, hogy kell *béhevitteni a kuptorba.* Egyszer, jó régen kalákába hordták haza a szénát. Alkonyattájt rakták az asztagot fel a szekerekre szép sorjában, s ki hova kapaszkodott azonnal fel, hogy ne kelljen gyalogolni hazafelé.

Péter bám még fiatal volt, hetyke bajszos parasztember. Az utolsók között rakodott serényen, előtte meg Rebi ném hajlongott, akkor még jó csecses-faros menyecske. Ők ketten valahogy egymás mellé keveredtek, s munka közben titkon szemezgetni kezdtek egymással. Az utolsó szekéren jutott nekik csak hely, de nem nagyon bánták, mert a szekeret nem pakolták meg egészen, más nem szállt fel utánuk, s így jó sok hely maradt nekik. Jól elnyújtózkodhattak, beszélgettek, nevetgéltek... Ebből lett a baj: a szekérdöcögésnek eredménye lett, s a menyecske idő múlva illegetni kezdte magát, meresztgetni kezdte a *kürpecit.* Ettől Péter bám is izgalomba jött... Addig-addig forgolódtak, tekeregtek, hogy végül szűk lett a hely: Rebi némnek hanyatt esett jól a fekvés, a fiatalembernek meg hasmánt. Aztán hazáig valahogy egybecuppantak...

De nem is látta senki őket, mert a szekérsor legutolján voltak. Szemtanúja nem volt az egyszeri esetnek. Vagy aki látni vélte, az elfordult. Aztán kilenc hónap múlva megszületett a kis Rebi. Mondták is a hátuk mögött sokáig:

– Hát ez kiköpött Pétërke...

• *mëglëtt* itt a. m. megszületett • *béhevitteni a kuptorba* befűteni a kemencébe (átvitt értelem) • *kürpec* far

Kútba esett Ványa bám

Ványa bám igen szigorú, *bërcsika* ember volt világéletében. A faluban nem volt vele nagy gond, mert tisztességes parasztember módjára viselkedett mindenkivel, de tudták róla, otthon gyengéje volt, hogy minduntalan jól odapalt az asszonynak. Ez attól függött, hogy milyen kedvében volt. Hol jó-, hol meg rosszkedvében verte meg.

Julis ném istenfélő, béketűrő asszony volt, mindezt elviselte a férjétől egész életében, hiába mondták, hogy szépasszony létire vígan férjhez szökhet máshoz is.

Történt egy alkalommal, hogy Ványa bám „curikkolva" érkezett haza. A kerekes kútnál akarhatott valamit, de hogy mit, még ő se tudta. Csak azt mesélik, hogy a bicskáját elővette, s addig hadonászott vele, hogy beléejtette azt a vízbe. Ahogy utána hajolt, belébukfencezett ő is. De nem lett baja! A vízben visszájára fordult, s lipinkázott rajta, mint valami béka, s addig kuruttyolt:

– Julis, az anyád erre-arráját, kelj fël! Itt vagyok a kútba! Pakolj, híjj valakit, s húzzatok ki!

Szaladt a felesége lélekszakadva a szomszédba. Lilka bácsival a hátában vissza a kúthoz. Látta Lilka, hogy nem lehet nagy baj, Ványa bám szitkozódott, köpködött, krákogott odalent.

– Húzzatok ki tüstént! Engedjétëk le a vödröt, me' mëgfulladok!

Gondolta Lilka bácsi, most megtanítja:

– Hallod-ë, te Ványa! Én leëngedëm a vödröt, në! De mëg këll hogy igérd, hogy Julist többet nem bántod! Hallod-ë?

Nem akarta ezt meghallani Ványa bám, kiabált tovább:

– A vödröt, de azonnal!

– Nem hallasz, Ványa? Engedëm le, s húzlak ki, ha elébb mëgígéred!

Engedte a vödröt, s mikor Ványa nyúlt a vödör irányába, húzta vissza. Ványa bám prüszkölt, káromkodott, s követelődzött, de Lilka bámnál sem volt apelláta.

– Ha nem esküszöl mëg, hogy Julist nem bántod többet, nem húzlak ki, mëgértëtted?

Ványa bám végül megígérte, hogy a feleségét nem veri meg többé. Kihúzta Lilka bácsi, hogy nehogy tényleg megfulladjon.

Hogy aztán mi volt? Ványa bám biza, ahogy kihúzták, abban a pillanatban elfelejtette, hogy mit ígért meg, s kifűtötte az asszonyt már az első adódó alkalommal. Hiába, a vérében volt. Nehezen változtat az ember a szokásán...

• *bërcsika* keményfejű, kötekedő